

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Кафедра педагогіки та менеджменту освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Завідувач кафедри педагогіки та
менеджменту освіти д.п.н.,
професор _____ Радул В.В.

“27_” серпня_2019 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА**

напрямок підготовки _____ 014 Середня освіта
(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія), 014.06 Середня освіта (Хімія),
014.07 Середня освіта (Географія) 014.08 Середня освіта (Природничі науки)
(шифр і назва спеціальності)

факультет _____ природничо-географічний
(назва факультету)

форма навчання _____ денна
(денна, заочна, ПДО)

2019 – 2020 рік

Робоча програма з курсу «Педагогіка» для студентів напряму підготовки: 014 Середня освіта **Спеціальність:** 014.05 Середня освіта (Біологія), 014.06 Середня освіта (Хімія), 014.07 Середня освіта (Географія), 014.04 (Природничі науки) — 26 с. “27” серпня 2019 року.

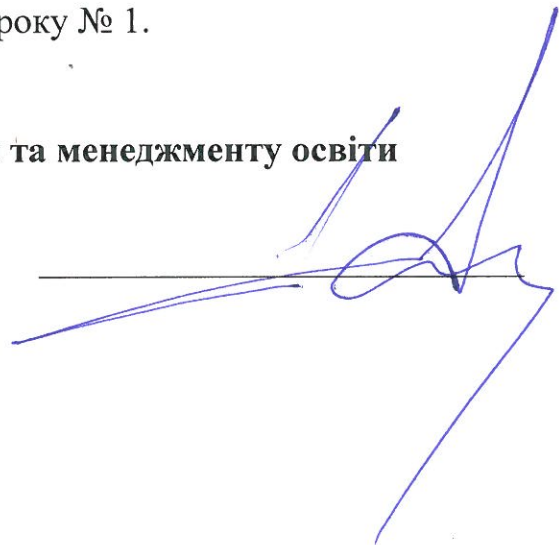
Робочу програму розробила Кравцова Тетяна Олександрівна, кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри педагогіки та менеджменту освіти

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри педагогіки та менеджменту освіти

Протокол від “27” серпня 2019 року № 1.

Завідувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти

“27” серпня 2019 року

Радул В.В.

Ó ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2019 рік
Ó Т.О. Кравцова, 2019 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>014 Середня освіта</u>	Нормативна
Модулів – 2	Спеціальність: 014.05 Середня освіта (Біологія), 014.06 Середня освіта (Хімія), 014.07 Середня освіта (Географія) 014.08 Середня освіта (Природничі науки)	Рік підготовки: 2-й
Змістових модулів – 2		Семестр 4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання презентація		Лекції 18 год.
Загальна кількість годин – 90		Практичні, семінарські 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Перший(бакалаврський) рівень освіти	Лабораторні 0 год.
		Самостійна робота 56 год
		Вид контролю: екзамен

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: . опанування майбутніми вчителями досягнень світової цивілізації в галузі педагогічної науки та надбань української педагогічної думки, народної педагогіки, шкільної практики, багатовікових педагогічних традицій українського народу.

Завдання:

- **методологічні:**
- розвивати педагогічне мислення, використовуючи класичну спадщину як втілення мудрості віків і вічну основу освіти і виховання прийдешніх
- формування умінь і навичок аналізу педагогічних теорій;
- **методичні:** розвиток педагогічного мислення, здатності до аналізу педагогічних явищ і процесів;
- **пізнавальні:** визначити роль корифеїв педагогіки минулого як засновників тих чи інших педагогічних течій або систем освіти і виховання; цілісний аналіз теорії і практики виховання у історичному розвитку, аналіз історико-педагогічного процесу у його єдності і різноманітності;
- **Практичні:** формування готовності до використання педагогічних умінь та навичок, передового педагогічного досвіду в практичній діяльності вчителя загальноосвітньої школи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Мета: розвиток здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку педагогічної науки, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя, опанувати досягненнями світової цивілізації в галузі педагогічної науки та надбань української педагогічної думки, народної педагогіки, шкільної практики, багатовікових педагогічних традицій українського народу.

Завдання:

- **методологічні:** розвивати критичне мислення, використовуючи класичну спадщину як втілення мудрості віків як основу освіти і виховання прийдешніх поколінь.
- формування умінь і навичок аналізу педагогічних теорій;
- **методичні:** розвиток педагогічного мислення, здатності до аналізу педагогічних явищ і процесів;
- **пізнавальні:** уміння вчитися і оволодівати сучасними знаннями, визначити роль корифеїв педагогіки минулого як засновників тих чи інших педагогічних течій або систем освіти і виховання; цілісний аналіз теорії і практики виховання у історичному розвитку, аналіз історико-педагогічного процесу у його єдності і різноманітності;
- **Практичні:** Здатність до критичного аналізу та формування готовності до використання педагогічних умінь та навичок, передового педагогічного досвіду в практичній діяльності вчителя основної школи.

5. Програмові результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студентів формується: здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку педагогічної науки, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій. *здатність* цінувати різноманіття та мультикультурність, керуватися в педагогічній діяльності етичними нормами, принципами толерантності, діалогу й співробітництва;

Після вивчення курсу студенти мають

знати: основні історичні етапи розвитку та загальні тенденції розвитку педагогіки, освіти та виховання, педагогічні ідеї та погляди представників педагогічної думки України та світу історико-педагогічної спадщини, внеску видатних вчених-педагогів. *Знати* та *уміти* виділяти

принципи, форми, методи, методичні прийоми навчання та виховання в різні історичні етапи розвитку освіти.

вміти: *оперувати* базовими категоріями та поняттями, уміє аналізувати та систематизувати процес розвитку освіти і виховання; уміє здійснювати порівняльний аналіз педагогічних ідей провідних педагогів минулого; характеризувати, аналізувати окремі педагогічні теорії, світогляд їх творців, залежність педагогіки і школи від прогресу суспільного розвитку; творчо використовувати в практичній діяльності надбання попередніх поколінь; застосовувати на практиці теоретичні погляди теоретиків вітчизняної та зарубіжної педагогічної думки; працювати з історико-педагогічною літературою та першоджерелами історії; здатність прогнозувати та передбачати основні шляхи подальшого розвитку системи освіти; *усвідомлювати* цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України.

2. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Історія світової педагогіки

Тема 1. Виховання у первісному суспільстві та цивілізаціях Стародавнього Сходу.

Предмет, завдання, значення та структура курсу “Історія педагогіки“. Історія педагогіки як історична і педагогічна наука. Зв'язок історії педагогіки з історією світової культури та цивілізації. Принципи побудови і методи дослідження історії педагогіки. Джерела історії педагогіки, їх класифікація. Характеристика основних теорій походження виховання. Джерела вивчення педагогічного досвіду первісних людей. Особливості виховання на різних етапах розвитку первіснообщинного ладу. Виникнення організованих форм виховання. Первісні виховні інституції: рід, община, плем'я.. Роль первісних вірувань та релігій у вихованні. Вікова ініціація. Поява писемності. Піктографічне письмо.

Причини виникнення освіти та перших шкіл у країнах Стародавнього Сходу. Основні ознаки виховання у період становлення рабовласницького суспільства. Характеристика шкільництва у стародавніх Шумері, містах Міжріччя, Єгипті, Китаї, Індії. Зародження педагогічної думки у стародавніх Індії та Китаї. Брахманістська традиція організації освіти. Вимоги до виховання у ранньому даосизмі та конфуціанстві.

Тема 2. Школа, виховання і педагогічна думка в Античному світі

Загальна характеристика античної традиції виховання. Характеристика спартанської й афінської систем виховання. Зміст і методика навчання у школах Стародавньої Греції класичного періоду. Філософи Стародавньої Греції про виховання. Освіта в епоху еллінізму. Педагогічні ідеї Демокріта, Сократа, Платона, Арістотеля. Становлення Римської системи виховання в VI - I ст. до н.е. Типи шкіл. Педагогічні погляди Квінтіліана. Педагогічні ідеї Римських стоїків (Сенеки, Епікетета, Марка Аврелія).

Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в епоху раннього та класичного середньовіччя.

Загальна характеристика розвитку виховання й освіти епохи середньовіччя. Виховання і школа у Візантії.. Педагогічна думка Візантії. Іоанн Златоуст, Іоанн Дамаскін, М.Псольл. Виховання, школа Середньовічного Сходу: Педагогічні погляди арабських мислителів (Аль Фарабі, Ібн Сухнун). Педагогіка і школа середньовічної Індії; “Золотий вік” Китайської освіти. Виховання й школа у середньовічній Західній Європі. Учнітво. Рицарське виховання. Середньовічні університети.

Тема 4. Виховання, школа й педагогічна думка епохи Відродження і Реформації.

Соціально-економічні, політичні та ідеологічні умови розвитку педагогіки в пізньому Середньовіччі. Загальна характеристика педагогічної думки епохи Відродження. Система виховання та освіти в країнах Європи. Типи шкіл. Зародження гуманістичної педагогіки. Модель ідеальної освіти у творчості Вітторіно да Фельтре, Єразма Роттердармського, Т.Мора, Т.Кампалелли, Ф.Рабле. Педагогічні погляди діячів Реформації. Розвиток виховання й шкільництва в епоху Реформації. Контрреформація в освіті. Характеристика єзуїтського виховання.

Тема 5. Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.

Вплив класичної європейської філософії на розвиток освіти й виховання. Традиції європейської освіти XVI – XVII сторіччя. Життя і науково-педагогічна діяльність Я.А. Коменського. Світоглядні переконання Я.А. Коменського як основа його педагогічних поглядів. Обґрунтування Я.А. Коменським принципу природо відповідності виховання як методологічної парадигми нової освіти. Вікова періодизація та система шкіл за Я.А. Коменським. Дидактичні погляди Я. А. Коменського. Класно-урочна система. Вимоги до вчителя. Значення теорії Я.А.Коменського для сучасної школи.

Тема 6. Педагогічна думка і школа в Англії у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Джона Локка

Характеристика розвитку освіти в Англії у XVII ст. Життя і філософсько-педагогічні погляди Джона Локка. Теорія „виховання джентльмена” Джона Локка. Дж. Локк про фактори

розвитку особистості, роль виховання. Система фізичного виховання. Зміст морального, розумового виховання. Дж. Локк про значення дитячої праці. Педагогічні погляди діячів англійського Просвітництва.

Тема 7. Педагогічна думка Французького Просвітництва. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна теорія Й.Г. Песталоцці

Основні тенденції розвитку філософсько-педагогічної думки французького Просвітництва. Педагогічна концепція Ж.-Ж. Руссо: філософське підґрунтя педагогічних поглядів Ж.-Ж. Руссо; теорія вільного виховання; природовідповідне виховання; вікова періодизація і зміст виховання. Суперечності в педагогічних поглядах Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна думка і школа в період Французької буржуазної революції поч. XVIII ст. Життя та педагогічна діяльність Й.Г. Песталоцці. Ідея поєднання навчання з продуктивною працею. Теорія елементарної освіти. Характеристика розумової, моральної, фізичної, трудової освіти. Принцип природовідповідності. Методика початкового навчання дітей. Значення літературно-педагогічної спадщини Й.Г. Песталоцці для розвитку світової педагогічної думки.

Тема 8. Школа і педагогіка в країнах Західної Європи та США у XIX ст.

Соціально-економічні та ідеологічні умови розвитку освіти у XIX ст. Педагогічні ідеї у філософії. Педагогічна теорія Й.Ф. Гербарта. Життя та педагогічна діяльність А. Дістервега. Ідея виховального та розвивального навчання. Обґрунтування Дістервегом принципу природовідповідності, культуровідповідності, самодіяльності. Питання дидактики. Вимоги до вчителя. Загальні тенденції розвитку шкільної справи у XIX ст.

Тема 9. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця XIX — 1-ї пол. XX ст. Загальна характеристика умов розвитку школи і педагогічної думки в країнах Заходу в 1-й половині XX ст. Реформаторська педагогіка. Результати шкільних реформ на Заході першої половини XX ст. Педагогіка позитивізму. Педагогічні погляди Г. Спенсера. Педагогіка “вільного виховання”. Педагогічні ідеї Е. Кей, Г. Шаррельмана. Педагогічна система М. Монтессорі. Експериментальна педагогіка та її представники. Зародження педології – наукового дитинознавства. Прагматична педагогіка. Педагогічні ідеї Дж. Дьюї. Теорія “громадянського виховання” і “трудової школи” Г. Кершенштейнера. Педагогіка “нового виховання” і “нових шкіл”.

Тема 10. Сучасна світова освіта і педагогіка.

Загальні тенденції та умови розвитку педагогіки у 2-й пол. XX ст. Основні напрями розвитку педагогічної думки. Практика шкільного навчання і виховання на сучасному етапі. Загальні тенденції реформування навчання та виховання. Компетентнісна освіта. Болонський процес.

Модуль 2. Історія педагогіки України

Тема 11. Виховання у стародавніх слов'ян

Особливості виховання у стародавніх слов'ян. Природоцентризм виховання. Слов'янська міфологія і виховання. Народна педагогіка про правила поведінки. Пам'ятки писемності східних слов'ян.

Тема 12. Школа, освіта і виховання в Київській Русі та Руських князівствах (IX- XIII ст.).

Освіта й виховання у дохристиянський період. Освітня реформа князів Володимира та Ярослава Мудрого. Освіта і виховання жінок. Педагогічна думка в пам'ятках писемності Київської Русі. Характеристика перекладних та оригінальних літературно-педагогічних пам'яток Київської Русі XI-XIII ст. Зміст та історико-педагогічне значення “Повчання дітям” Володимира Мономаха.

Тема 13. Школа, виховання і педагогічна думка епохи Українського Відродження (XV - перша пол. XVIII ст.) Умови розвитку українського національного шкільництва. Культурно-освітня діяльність П. Русина, Ю. Дрогобича. Виникнення і розвиток братських шкіл в Україні. Статути братських шкіл. Принципи організації, етапи розвитку, зміст і методика

навчання у братських школах. Українська козацька педагогіка. Перші українські вищі. Педагогічна думка в Україні в епоху національного Відродження. Педагогічні ідеї у творах К.Ставровцевського, І.Борецького, Памви Беринди, Г.Смотрицького, М.Смотрицького, Є.Славинецького, Ф.Прокоповича.

Тема 14. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – першій половині XIX ст. Особливості розвитку шкільництва у зв'язку із втратою автономії України у другій пол. XVIII ст. Освітня політика Росії, Польщі, Угорщини, Австрії на українських землях. Російські освітні реформи та їх вплив на шкільництво України. Характеристика системи освітніх закладів в Україні у першій пол. XIX ст. Становлення і розвиток університетської освіти. Освіта в Східній Галичині, на Буковині і Закарпатті у другій пол. XVIII- першій пол. XIX ст.

Українське просвітництво XVIII ст. Педагогічні погляди і діяльність Г.Сковороди. Філософські основи педагогічних ідей Сковороди, ідея «сродної праці». Ідея природовідповідного виховання. «Педагогіка серця» у творчості Г.Сковороди. Педагогічна думка в Україні першої пол. XIX ст. Педагогічні ідеї Т.Шевченка, П.Куліша, М.Костомарова. Педагогічні погляди і діяльність М.Драгоманова. Педагогічна діяльність та погляди О.Духновича.

Тема 15. Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині XIX ст. – на поч. XX ст.. Педагогічна теорія К.Ушинського. Характеристика розвитку освіти в Україні у другій пол. XIX ст. Вплив російських та австрійських шкільних реформ 60-70 рр. на шкільництво України. Система навчальних закладів початкової і середньої освіти та особливості їх поширення в Україні. Реакційна політика царського уряду Росії у галузі народної освіти. Розвиток недільних шкіл. Реформа вищої освіти. Особливості жіночої освіти в Україні. Фребелівський жіночий педагогічний інститут. Педагогічна думка в Україні другої пол. XIX ст. Педагогічні погляди і діяльність М.Пирогова, Х.Алчевської, М.Корфа, Б.Грінченка, І.Франка, Л.Українки.

Життя та педагогічна діяльність К.Ушинського. К.Ушинський про педагогіку як науку і мистецтво виховання. Ідея народності виховання. Дидактичні погляди Ушинського. Основні закономірності процесу навчання.. Значення рідної мови. Вимоги до вчителя, його підготовки. Педагогічні ідеї К.Ушинського і відродження національної школи.

Тема 16. Українська школа й педагогіка між двома світовими війнами. Педагогічна система А.С.Макаренка

Доба української революції і початок національного, культурного й освітнього відродження. Виникнення Центральної Ради і її освітня діяльність. Освітня політика Гетьманату та Директорії. Розвиток освіти в УРСР (1920-1939рр.) Реформування змісту шкільної освіти. Уніфікація освіти в Радянській Україні у 30-х роках, запровадження нової системи освіти. Характерні риси радянської школи і системи виховання.

Педагогічна діяльність А.Макаренка. Теорія дитячого колективу в працях А.С.Макаренка. Методологічні проблеми теорії та методики виховання. Зміст трудового виховання і зв'язок його з продуктивною працею. Інтеграція педагогічних вимог і розвиток особистості. А.С.Макаренко про проблеми сімейного виховання. А.С.Макаренко про педагогічну майстерність. Сучасні наукові погляди на спадщину А.С.Макаренка.

Тема 17. Освіта і педагогічна думка в Україні після другої світової війни.

Особливості шкільного життя в повоєнний період. Уведення загального семирічного навчання (1949 р.). Закон про школу (1958 р.) Обов'язкова загальна освіта. Реформа школи 1984 року. Труднощі в розвитку школи, педагогічної науки. Педагогічні погляди і діяльність Г.Ващенка. Новаторська педагогіка 80-90-х років (В.Шаталов, М.Гузик, О.Захаренко та ін.).

Тема 18. Педагогічна спадщина В.Сухомлинського.

Життя і науково-педагогічна діяльність В. Сухомлинського. Філософсько-педагогічна доктрина В. Сухомлинського. Принцип природовідповідності у теорії В. Сухомлинського. Шляхи формування всебічно розвиненої особистості у творчій спадщині В. Сухомлинського.

Вимоги до школи і вчителя у творчості В. Сухомлинського. Значення педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського для сучасної школи.

Тема 19. Тенденції розвитку освіти та педагогічної думки в Україні у період незалежності. Відродження традицій української національної системи виховання, освіти і педагогіки. Офіційно-нормативні документи, що регламентують діяльність закладів вищої освіти: Закони України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту»(2014р.), Офіційно-нормативні документи, що, крім вище зазначених, регламентують діяльність закладів вищої педагогічної освіти.; Концепція розвитку педагогічної освіти (2018р.), Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029року(2016р.). Провідні напрямки сучасної педагогічної науки в Україні: педагогіка співробітництва, педагогіка партнерства, особистісно-зорієнтована педагогіка, дитиноцентрована педагогіка та ін.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	індз	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Модуль 1						
Розділ 1. Історія світової педагогіки						
Тема 1. Виховання у первісному суспільстві та цивілізаціях Стародавнього Сходу	3	1				2
Тема 2. Школа, виховання і педагогічна думка в Античному світі	4	1	2			1
Тема 3. Виховання, школа і педагогічна думка в епоху раннього та класичного середньовіччя.	2	1	2			2
Тема 4. Виховання, школа й педагогічна думка епохи Відродження і Реформації	5	1	2			2
Тема 5. Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.	5	2	2			1
Тема 6. Педагогічна думка і школа в Англії у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Джона Локка	5	1	2			2
Тема 7. Педагогічна думка Французького Просвітництва. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічна теорія Й.Г. Песталоцці	5	1	2			2
Тема 8. Школа і педагогіка в країнах Західної Європи та США у ХІХ ст.	5	1	2			2
Тема 9. Реформаторська педагогіка зарубіжних країн кінця ХІХ — 1-ї пол. ХХ ст.	5	2	2			2

Тема 10. Сучасна світова освіта і педагогіка.	3	1				2
Разом 1		10	8			19
Тема 11. Виховання у стародавніх слов'ян	3		1			2
Тема 12. Школа, освіта і виховання в Київській Русі та Руських князівствах (IX- XIII ст.).	4	1	1			2
Тема 13. Школа, виховання і педагогічна думка епохи Українського Відродження (XV - перша пол. XVIII ст.)	4	1	1			2
Тема 14. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині XVIII – першій половині XIX ст.	4	1	1			4
Тема 15. Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині XIX ст. – на поч. XX ст.. Педагогічна теорія К.Ушинського.	5	1	2			2
Тема 16. Українська школа й педагогіка між двома світовими війнами. Педагогічна система А.С.Макаренка	5	1	1			2
Тема 17. Освіта і педагогічна думка в Україні після другої світової війни.	3	1				2
Тема 18. Педагогічна спадщина В.Сухомлинського	4	1	1			2
Тема 19. Тенденції розвитку освіти та педагогічної думки в Україні у період незалежності.	3	1				2
Разом		8	8			19
ІНДЗ					18	
Усього годин	90	18	16		18	38

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Виховання ,школа і педагогічна думка думка в Стародавній Греції	2
2	Виховання, школа і педагогічна думка в епоху Середньовіччя та Відродження.	2
3	Школа і виховання на початку Нового часу. Педагогічна система Я.А. Коменського.	2
4	Педагогічна думка Просвітництва у ХУІІ-ХУІІІ ст. Педагогічні погляди Ж.-Ж. Руссо. Педагогічні погляди Джона Локка	2
5	Виховання у східних слов'ян, Школа, освіта і виховання в Київській Русі та Руських князівствах (ІХ- ХІІІ ст.).	2
6	Школа, виховання і педагогічна думка епохи Українського Відродження (ХV - перша пол. ХVІІІ ст. Розвиток української педагогіки й шкільництва у другій половині ХVІІІ – першій половині ХІХ ст. Педагогічна думка Г.Сковород	2
7	Освіта і педагогічна думка в Україні у другій половині ХІХ ст. – на поч. ХХ ст.. Педагогічна теорія К.Ушинського.	2
8	Українська школа й педагогіка між двома світовими війнами. Педагогічна система А.С.Макаренка. Педагогічна спадщина В.Сухомлинського	2
		16 год

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Законспектувати пропоновані уривки першоджерел за такими напрямками: <ul style="list-style-type: none"> • Мета освіти і виховання; • Теоретичне обґрунтування мети, ідеалу і завдань освіти; • Провідні принципи виховання й освіти; • Вікова періодизація та типи шкіл (педагогічні системи Аристо 	19

	<p>А.Коменського, Ж.-Ж. Руссо);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дидактичні вимоги. <p>Арістотель. Політика. //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Демокріт. Фрагменти про виховання //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981. .</p> <p>Платон. Держава. //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Квінтіліан М.Ф. Про виховання оратора.//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Рабле Ф. Гаргантюа і Пантагрюель //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981..</p> <p>Монтень М. Досліди //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. А.И.Пискунов. – М.,1981..</p> <p>Мор Т. Утопія //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Кампанелла Т. Місто сонця // Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Коменський Я.А. Велика дидактика//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Коменський Я.А. Закони добре організованої школи //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981. .</p> <p>Локк Дж. Думки про виховання // Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Руссо Ж.-Ж. Еміль, або Про виховання //Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Песталоцці Й.Г. Лінгард і Гертруда//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Дістервег Ф.В.А. Керівництво до освіти німецьких вчителів//Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки. Сост. А.И.Пискунов. – М.,1981.</p> <p>Кершенштейнер Г. Школа майбутнього – школа роботи (сітєва адреса кафедри педагогіки).</p> <p>Дьюї Д. Школа і суспільство (сітєва адреса кафедри педагогіки).</p> <p style="text-align: center;">...</p>	
2	<p>Законспектувати пропоновані уривки першоджерел за такими напрямками:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мета освіти і виховання; • Теоретичне обґрунтування мети, ідеалу і завдань освіти; • Провідні принципи виховання й освіти; <p>Першоджерела для опрацювання з змістовного модуля 2</p> <p>1. Повчання дітям Володимира Мономаха // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>2. Статут Луцької братської школи (1624) // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>3. Славинецький Є. Громадянство звичаїв дитячих // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>4. Полоцький С. Обід душевний. Вечеря душевна // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>5. Сковорода Г.С. Вдячний Єродій // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>6. Ушинський К.Д.Про народність у громадському вихованні // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p>	19...

	<p>педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>7. Ушинський К.Д.Про користь педагогічної літератури // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>8. Ушинський К.Д.Праця в її психічному і виховному значенні // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>9. Ушинський К.Д.Рідне слово // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>10. Ушинський К.Д.Людина як предмет виховання (передмова)// Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>11. Духнович О.В. Народна педагогія // Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX – XX ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с. Або в Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.</p> <p>12. Макаренко А.С. Виховання в праці // Антологія педагогічної думки української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.</p> <p>13. Макаренко А.С. Загальні умови сімейного виховання // Антологія педагогічної думки української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.</p> <p>14. Макаренко А.С. Про батьківський авторитет// Антологія педагогічної думки української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.</p> <p>15. Сухомлинський В.О. Народження громадянина// Антологія педагогічної думки української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.</p> <p>16. Сухомлинський В.О. Павлівська середня школа // Антологія педагогічної думки української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.</p> <p>17. Сухомлинський В.О.Сто порад учителю// Антологія педагогічної думки української ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогіка, 1988.</p> <p style="text-align: center;">...</p>	
Разом		38

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Інструкція до виконання завдання

1. Завдання виконується студентам, який обирає одного з педагогів минулого і готує інформацію про нього за таким планом:

1. життєвий та творчий шлях;
2. основні педагогічні ідеї, щодо організації навчання;
3. основні педагогічні ідеї, щодо організації виховання;
4. основні наукові та методичні праці.
5. актуальність ідей для сучасної педагогічної науки

Зібрана інформація оформлюється у вигляді презентації до 10-12 слайдів.

(Бажано використовувати фото, малюнки, ксерокопії титульних сторінок та ілюстрацій відомих книжок й підручників тощо.)

Для виконання індивідуального завдання пропонуються такі персоналії:

1. Коменський Я.А.;
2. Руссо Ж.Ж.;
3. Локк Дж.;
4. Песталоцці Й.Г.;
5. Гербарт Й.Ф.;
6. Дістервег А.;
7. Зальцман Х.Г.;
8. Сковорода Г.С.;

9. Лай В.А.
10. Смотрицький Г.;
11. Полоцький С.;
12. Прокопович Ф.;
13. Драгоманов М.П.;
14. Грінченко Б.Д.;
15. Духнович О.В.;
16. Корф М.О.;
17. Алчевська Х.Д.;
18. Пирогов М.І.;
19. Русова С.Ф.;
20. Ващенко. Г.Г.;
21. Огієнко. І.І.;
22. Монтесорі М.;
23. Френе С.;
24. Штайнер Р.;
25. Дьюї Д.;
26. Ушинський К.Д.;
27. Макаренко А.С.;
28. Сухомлинський В.О.;
29. Мейман Е.;
30. Чепіга. Я.;
31. Залужний О. С.;

10. Методи навчання

Історичний аналіз, конспектування, написання реферату, лекція, бесіда, дискусія, семінарське заняття,

11. Методи контролю

Поточне опитування, захист реферату, екзамен, модульна контрольна робота.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Система накопичення балів з навчальної дисципліни «Педагогіка»

Модуль I	Модуль II	Самостійна робота 1	Самостійна робота 2	ІНДЗ	Екзамен	СУМА
<i>Семінарські заняття №1-4 + К Р</i>	<i>Семінарські заняття №5-8 + К Р</i>					
Максимальна кількість балів						
20 балів (5 x 0,5) за роботу на семінарських заняттях* + 6 балів (5x1.2) за контрольну роботу	20 балів (5 x 0,5) за роботу на семінарських заняттях* + 6 балів (5x1.2) за контрольну роботу № 2	4	4	8	40	100

1. Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Накопичення балів на семінарських заняттях:

Рівень оволодіння студентами системою знань, умінь та навичок по темі кожного семінарського заняття оцінюється за 5-бальною системою. На кожний заліковий модуль заплановано по 4 семінарських заняття. Відповідно кількість балів за роботу студента на семінарських заняттях, по кожному заліковому модулі, розраховується за формулою $(Q_1 + Q_2 + Q_3 + Q_4) \times 0,5$, де Q_n – оцінка за пізнавальні досягнення студента на відповідному семінарському занятті.

Поточна оцінка на **семінарських заняттях** визначається за такими критеріями:

відмінно – студент демонструє всебічне, систематичне, глибоке знання і розуміння програмного матеріалу; вміння вільно виконувати завдання, передбачені навчальною програмою; творчі здібності в розумінні, викладенні і використанні навчального матеріалу; уміння творчого застосування теоретичних знань на практиці, активність у роботі семінару;

добре – студент демонструє систематичні знання теоретичного матеріалу, уміння інтерпретувати сутність основних понять навчального курсу, наводити приклади з педагогічної практики;

задовільно – студент демонструє репродуктивне відтворення матеріалу курсу під час доповіді, або робить незначні доповнення під час обговорення питань семінарського заняття;

незадовільно – студент робить незначні доповнення під час обговорення питань семінарського заняття;

2. Рівень оволодіння студентами системою знань, умінь та навичок по розділах оцінюється за 5-бальною системою. Після вивчення кожного розділу заплановано одна

контрольна робота. Відповідно кількість балів за контрольну роботу, з кожного розділу, розраховується за формулою $(K \times 1,2)$, де K_n – оцінка за пізнавальні досягнення студента на відповідній контрольній роботі.

Оцінка **контрольної роботи** здійснюється за критеріями
відмінно – обґрунтована повна, систематизована відповідь на усі запитання КР, з використанням творчого підходу і умінь пов'язувати теоретичні аспекти курсу з педагогічною практикою.

добре – обґрунтована повна, систематизована відповідь на усі запитання КР, з використанням творчого підходу і незначними неточностями у формулюваннях понять;

задовільно – репродуктивна відповідь на запитання КР з незначними неточностями та помилками;

незадовільно – репродуктивна відповідь на запитання КР з помилками;

3. Рівень виконання студентами завдань з самостійної роботи (першоджерела) по розділах оцінюється за 5-бальною системою. Відповідно кількість балів за самостійну роботу, з кожного розділу (Історія зарубіжної педагогіки, Історія педагогіки України)

відмінно - 4 бали - глибоко і всебічно знає зміст першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі першоджерел матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем;

добре 3 бали - студент добре володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу;

задовільно 2 бали - студент в основному орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища;

незадовільно 1 бал студент не майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.

4. Оцінка за ІНТЗ оцінюється наявністю у презентації таких аспектів

- життєвий та творчий шлях;
- основні педагогічні ідеї, щодо організації навчання;
- основні педагогічні ідеї, щодо організації виховання;
- головні наукові та методичні праці.
- актуальність ідей для сучасної педагогічної науки

Рівень виконання студентами ІНДЗ оцінюється за 5-бальною системою. Відповідно кількість балів, розраховується за формулою $(I \times 1,6)$, де I_n – оцінка за рівень виконання ІНДЗ

5 – творчий характер роботи з обґрунтуванням вихідних положень та зв'язком з практикою

4 – творчий характер роботи, з недостатньою обґрунтованістю та аргументованістю положень

3 – репродуктивний характер матеріалу, що недостатньо зміст не відповідає вимогам до індз

2 – зміст презентації не відповідає темі та вимогам

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1.Тексти лекцій, плани семінарських занять, тематика рефератів, питання до екзамену, приклад оформлення реферату, критерії оцінювання знань, навчально-методична література та навчальний посібник з курсу

14. Рекомендована література**Базова**

1. Історія педагогіки : навч.-метод. посіб. до самост. вивч. дисцип. для студ. ВНЗ / М. В. Елькін. - Мелітополь : Вид. будинок ММД, 2009. - 204 с.
2. Історія педагогіки: у 2-х кн.: навч. посіб. для студ. ВНЗ / І. В. Зайченко. – К. : Слово, 2010.
3. Історія педагогіки України : навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. С. Радул. - 4-е вид., доп. і перероб. - Харків : ФОП Озеров Г. В., 2017. - 216 с.
4. Історія педагогіки України : підруч. для студ. ВПНЗ / Л. В. Артемова. - К. : Либідь, 2006. - 424 с.
5. Історія педагогіки: курс лекцій / О. К. Проніков ; Чернігівський національний педагогічний університет ім. Т. Г. Шевченка. - К. : Слово, 2015. - 440 с.
6. Історія педагогіки: підруч. для студ. ВНЗ / М. В. Левківський. - Вид. 2-е, доп. - К. : Центр навч. літ., 2006. - 376 с.
7. **Історія соціального виховання** (з давніх часів до середини ХХ століття) : хрестоматія / упоряд.: О. С. Радул [та ін.]. - Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2010. - 464 с.
8. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. / О. О. Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. - К. : Знання, 2006. - 447 с.
9. Історія української школи і педагогіки: хрестоматія / за ред. В. Г. Кременя ; упоряд. О. О. Любар. - К. : Знання України, 2003. - 766 с.
10. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ – ХХ ст.): Хрестоматія / Упоряд.: Л.Д.Березівська та ін. – К.: Науковий світ, 2003. – 418 с.
11. Мельничук О.С. Козацьке виховання (ХVІ- ХVІІІ ст.). – Кіровоград, 1999
12. Нариси з історії педагогічної думки (перша третина ХХ століття): [монографія] / О.С.Радул, Т.О.Кравцова, С.В.Куркіна, Т.О.Прибора, О.В.Філоненко, Н.М.Озерна // За ред. О.С. Радул. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. – 311 с.

13. Педагогіка : навч. посіб. / Н. В. Волкова. – 3 -е вид., стер. – Київ : Академвидав, 2009. – 616 с.
14. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – Вид. 4-те, стер.
15. **Педагогіка** : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н. Є. Мойсеюк. - 5-е вид., доп. і перероб. - К. : [б. в.], 2007. - 656 с.
16. **Педагогіка** : підруч. / А. С. Нісімчук. - К. : Атіка, 2007. - 344 с.
17. **Педагогіка : підручник** для студ. ВНЗ / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. - К. : Знання, 2007. - 447 с.
18. Радул О. С. Виховання дітей в процесі життєдіяльності давніх східних слов'ян (УІ-ХІІІ століття). [монографія]. Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – 448 с. (25,0 д.а.)
19. Радул, Ольга Сергіївна. Ігри дітей давніх слов'ян / О. Радул // Рідна школа. - 2009. - № 12. - С. 48-51.

Допоміжна

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні. Історія. Теорія: навч. посібник. – К.: Либідь, 1998.
2. Античная Греция: В 2-х т. – М., 1983.
3. Антология педагогической мысли Украинской ССР / Сост. Н.П. Калиниченко. – М., 1988.
4. Аристотель. Сочинения: В 4-х т. – М., 1978.
5. Ахутин А.В. Понятие "природа" в античности и новое время. – М.: Наука, 1988.
6. Богалій Д.І. Український мандрівний філософ Г. Сковорода. – К., 1992.
7. Борисенко В. Й. Боротьба демократичних сил за народну освіту в Україні 60-90-х років ХІХ ст. : монографія / В. Й. Борисенко. – 2-е вид., перероб. і доп. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – 161 с. Примірники: всього:1 – Ч/З№1(Універсальний)(1)
8. Борисовский А.М. Чистый родник педагогического опыта (идеи В.А. Сухомлинского о нравственном воспитании). – Фрунзе , 1976.
9. В. А. Сухомлинский в размышлениях современных украинских педагогов : монография / сост.: О. В. Сухомлинская, А. Я. Савченко. - Луганськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2012. - 536 с.Примірники: всього:1 - Ч/З№1(Універсальний)(1)
10. Верналець М.М. Педагогічні ідеї Б.Д. Грінченка. – К., 1990.
11. Волкова Наталія Павлівна. Педагогіка : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Н. П. Волкова. – 4-е вид., стереотип. – К. : Академвидав, 2012. – 616 с. – (Альма-матер).Примірники: всього:4
12. Вульфсон Б.Л. Педагогическая мысль в современной Франции. – М., 1983.
13. Гаєвська Лариса. Уроки забутого реформатора вітчизняної освіти Олександра Головніна (1821–1886) : наукове видання / Л. Гаєвська, Н. Побірченко. – Умань : Жовтий О. О., 2012. – 185 с. Примірники: всього:1
14. Гветадзе Иван Георгійович. Добродійна та просвітницька діяльність іноземців на Півдні України (40-ві рр. ХІХ – початок ХХ ст.) : монографія / І. Г. Гветадзе. – Донецьк : Донбас, 2013. – 392 с.
15. Гегель Г.В.Ф. Работы разных лет: В 2 Т. – М.: Мысль, 1970.
16. Гельвеций К.А. О человеке // Соч. в 2-х т. – М., 1974. – Т.2.
17. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997.
18. Гончаров Л.Н. Школа и педагогика США до второй мировой войны. – М., 1972.
19. Гончаров Н.К. Очерки по истории советской педагогики. – К., 1970.
20. Гоштанар Ірина Вікторівна. Педагогічна система Й. Ф. Гербарта у контексті розвитку світового освітнього простору : моногр. / І. В. Гоштанар. – Херсон : Айлант, 2012. – 176 с. Примірники: всього:1
21. Грушевський М.С. Історія України-Русі. – К.: Наукова думка, 1992. – Т. 1-3.

22. Гусєв В.І. Історія західно — європейської філософії XV-XVII ст. Курс лекцій. — К.: Либідь, 1994.
23. Дистервег А. Избр. пед. соч. — М., 1956.
24. Елькін Марк Веніамінович. Історія педагогіки : навч.-метод. посіб. до самот. вивч. дисцип. для студ. ВНЗ / М. В. Елькін. — Мелітополь : Видавничий будинок ММД, 2009. — 204 с. Примірники: всього:1
25. Європейська педагогіка і Василь Сухомлинський як сучасний педагог-гуманіст. — К., 1993.
26. Заиченко Г.А. Локк. — М., 1988.
27. Калініченко Надія Андріївна. Василь Сухомлинський, Іван Ткаченко, Олександр Захарченко: концепти продуктивної педагогіки : наук.-метод. посіб. / Н. А. Калініченко. — Кіровоград : КДПУ, 2013. — 188 с.
28. Кампанелла Т. Місто Сонця.: Мор Т. Утопія. — К.: Дніпро, 1988.
29. Кант І. О педагогіке // Кант І. Трактати і письма. — М., 1980.
30. Кирпач А.З. Історія народної освіти Запорозьких козаків. — К., 1993.
31. Козлов Н.Ф. Педагогический опыт А.С.Макаренко.
32. Коменский Я.А. Избр. пед. соч.: В 2-х т. — М., 1982
33. Коменский Я.А., Локк Дж., Руссо Ж-Ж. Педагогическое наследие. — М., 1987
34. Кравцова Т.О. Теорія і практика вивчення дитини у реформаторській педагогіці. (Навчальний посібник) - Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр «Імекс ЛТД», 2007. — 147 с
35. Константинов К.А., Медынский Е.Н., Шабаетова М.Ф. История педагогики. — М., 1952.
36. Концепція розбудови освіти в Україні. — К., 1995.
37. Костомаров М.І. Слов'янська міфологія. — К.: Либідь, 1994.
38. Культура Византии. Вторая половина VII-XII в.в. — М., 1989.
39. Кумарин В. В. Педагогика природосообразности и реформа школы / В. В. Кумарин. — М. : Народное образование, 2004. — 1.
40. Кучерук О. С. Хронічка мала або опис подій до шкіл Братських Київських... : художньо-історичне видання / О. С. Кучерук. — К., 2005. — 1.
41. Локк Дж. Сочинения: В 3-х т. — М.: Мысль, 1985.-Т.3.
42. Лордкипаридзе Д.О. Ян Амос Коменский. — М., 1970.
43. Лосев А.Ф. Эстетика Возрождения. — М., 1978.
44. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: навч. посібник. — К.:Майстр-S, 1996.
45. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української педагогіки. — К., 1999.
46. Мадзігон Віктор Васильович. Розвиток організаційно-педагогічних форм шкільного виробництва (друга половина ХХ століття) : монографія / В. В. Мадзігон. — К. : Педагогічна думка, 2007. — 160 с. Примірники: всього:1
47. Макаренко А.С. Пед. соч.: В 8 т. — М., 1983-1986.
48. Медяньський Є. Братські школи України і Білорусії в XVI- XVII ст. — К., 1958.
49. Мир философии: книга для чтения в 2 т. — М.: Политиздат, 1991.
50. Митюрлов Б.Н. Развитие педагогической мысли на Украине в XVI-XVII вв. — К., 1968.
51. Мицько Ф. Острозька слов'яно-греко-латинська академія. — К., 1990.
52. Монтень М. Опыты: Избр. главы. — М.: Правда, 1991.
53. Народное образование и культура в СССР. — М., 1989.
54. Огієнко І. Українська культура. — К., 1990.
55. Очерк истории школы и педагогіки за рубежом / Салимова К. и др. — М., 1988.
56. Пальчевський С. С. Педагогіка : навч. посіб. для студ. ВНЗ / С. С. Пальчевський. — К. : Каравела, 2008. — 1.
57. Пирогов Н.И. Избр. пед. сочинения. — М., 1985.
58. Платон. Государство. Законы. Политики. — М., 1998.
59. Плутарх. Порівняльні життєписи. — К., 1989.

60. Поклад Н., Кононенко М. Знайдемо своє місце у світі ? Типи шкіл: Монтессорі, Вольдорфська, українська школа – родина // Освіта. – 1994. – 25 травня.
61. Поппер Карл. Відкрите суспільство та його вороги. – К., 1994.
62. Примірники: всього:1 – Ч/З№1(Універсальний)(1)
63. Рабле Ф. Гаргантюа и Пантагрюель. – М.: Правда, 1991.
64. Радул О.С. Історія педагогіки України. – Кіровоград, 2008. – с.80-186.
65. Римские стоики: Сенека, Эпиктет, Мари Аврелий. – М.: Республика, 1995.
66. Родчанин Е.Г., Зязюн И.А. Гуманист. Мыслитель. Педагог: Об идеалах В.О. Сухомлинского. – М.: Педагогика, 1991.
67. Розвиток народної освіти і педагог. думки на Україні / Під ред. М.Д. Ярмаченка. – К., 1991.
68. Святовец В.Ф. Психологічні семінари в Павлівській школі // Радянська школа. – 1983. – № 10.
69. Сковорода Григорій. Твори. – К.: Обереги, 1994.
70. Сухомлинський В.О. Вибр. Тв. у 5-ти томах. – К.: Рад. школа, 1976. – 1977.
71. Тартаковський Б.С. Повесть об учителе Сухомлинском: Смерть и жизнь рядом. – К.: Дніпро, 1983.
72. Ушинский К.Д. Пед. соч.: В 6-ти т. – М., 1988.
73. Фіцула М.М. Педагогіка. – К.: Академія, 2000.
74. Френе С. Избранные педагогические сочинения. – М.: Прогресс, 1990.
75. Фрумов С.А. Французская школа и борьба за её демократизацию. – 1850-1870. – М., 1960.
76. Хижняк З. І. Києво-Могилянська академія. Суспільно-політичні й ідеологічні передумови виникнення вищої освіти на Україні. – К., 1991.
77. Хрестоматія по історії зарубешної педагогіки / Сост. А.И. Пискунов. – М., 1981.
78. Хрестоматія з історії Вітчизняної педагогіки / За ред. С.Д.Литвинова. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні: Нариси. – К., 1961.
79. Человек: мыслители прошлого и настоящего о его жизни, смерти и бессмертии: Древний мир – Эпоха Просвещения. – М.: Политиздат, 1991.
80. Чорний В.П. Науково-педагогічна діяльність М.І.Пирогова. – К., 1990.
81. Школа и педагогическая мысль Средних веков, Возрождения и Нового времени. – М., 1981.
82. Ямковий О. Ю. Збірник тестових завдань з дисципліни "Педагогіка" для студентів напряму підготовки 6.010100 – "Соціальна педагогіка" / О. Ю. Ямковий, С. В. Виговська, Л. М. Маценко. – К. : НАКККіМ. – 2010 Ч. II : Теорія виховання. Школознавство. Вибрані теми дидактики. – 100 с. Примірники: всього:1 – Ч/З№1(Універсальний)(1).
83. Ярмаченко М.Д. Педагогическая деятельность и творческое наследие А.С.Макаренка. Книга для учителя. – К., 1989
84. Ярошук Л. Г.Методика виховної роботи: навч.посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Лілія Григорівна Ярошук. – К., 2012. – 320 с. – 20 прим.

15. Інформаційні ресурси

2. <http://www.info-library.com.ua>
3. <http://eduknigi.com/>
4. <http://psi-help.com/storya-pedagogki.html>
5. <http://pulib.if.ua/book/217>
6. <http://www.e-reading.org.ua/book.php?book=97989>
7. http://ebooktime.net/book_346.html
8. <http://webhp.ksu.ks.ua/joomla/index.php>
9. <http://library.uipa.kharkov.ua/funds/item/105-%D1%96stor%D1%96ya-pedagog%D1%96ki-v-osobistostyax--knigi-z-fondu-naukovo%D1%97-b%D1%96bl%D1%96oteki-u%D1%96pa.html>